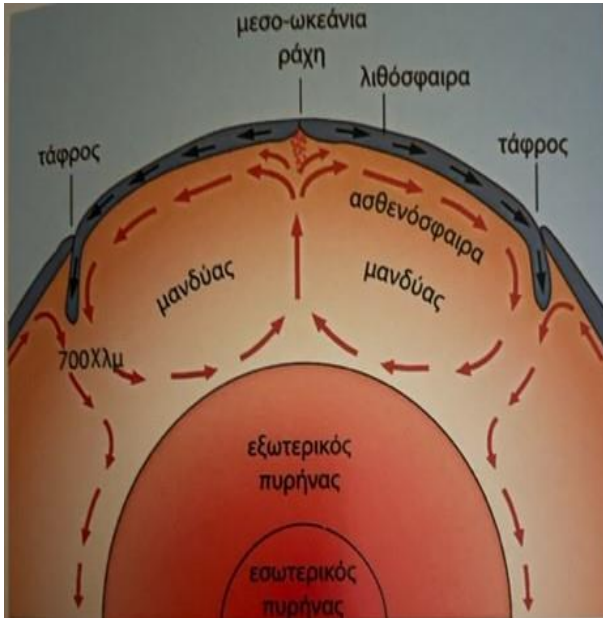
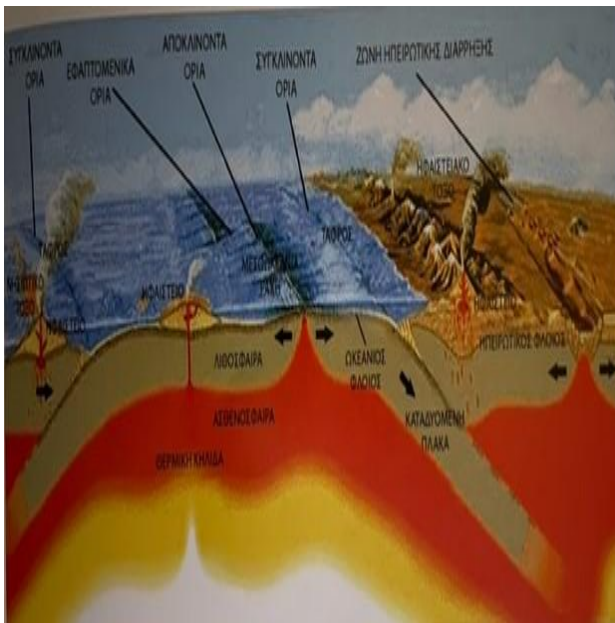

Ανύψωση και εμφάνιση του Τροόδους

Η ανύψωση της Κύπρου πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας είναι άμεσα συνδεδεμένη με την ανύψωση του Τροόδους. Σήμερα η οροσειρά του Τροόδους με τον όγκο της αποτελεί το κυρίαρχο μορφολογικό στοιχείο της Κύπρου και τη μεγαλύτερη οροσειρά της. Η οροσειρά καταλαμβάνει το κεντρικό τμήμα του νησιού και καλύπτει σε έκταση το 1/3 του. Η ψηλότερη κορυφή της και ταυτόχρονα το ψηλότερο σημείο της Κύπρου είναι ο Όλυμπος με υψόμετρο 1951 μέτρα πάνω από την στάθμη της θάλασσας. Η εντυπωσιακή τοπογραφία του είναι ο ρυθμιστής των κλιματολογικών συνθηκών της Κύπρου και γενικά του φυσικού περιβάλλοντος.

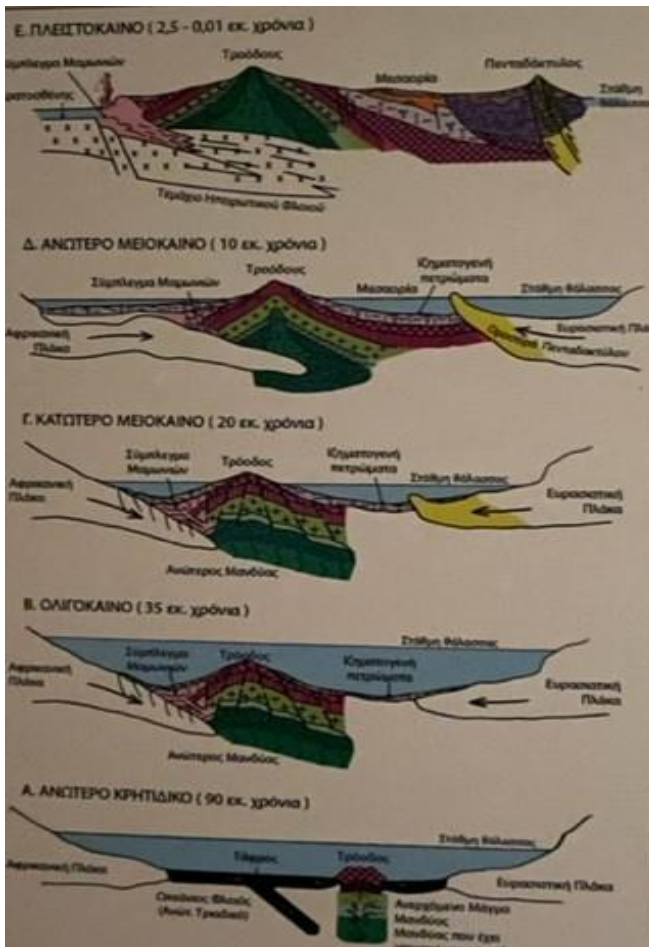
Ο τρόπος σχηματισμού του Τροόδους μπορεί να γίνει καλύτερα κατανοητός από τη μελέτη του τρόπου σχηματισμού του ωκεάνιου φλοιού σήμερα. Σύμφωνα με τη θεωρία των λιθωσφαιρικών πλακών, η επιφάνεια της γης χωρίζεται σε μικρό αριθμό άκαμπτων λιθωσφαιρικών πλακών, οι οποίες βρίσκονται σε σταθερή σχετική κίνηση. Η κίνηση των λιθωσφαιρικών πλακών αποτελεί ουσιαστικά το αποτέλεσμα της δράσης θερμικών ανοδικών ρευμάτων μεταφοράς μάζας και θερμότητας μέσα από τον μανδύα της γης, τα οποία δημιουργούνται λόγω της θερμότητας που εκπέμπει ο πυρήνας μέσα στα εσωτερικά στρώματα της γης. Αποτέλεσμα αυτής της κίνησης των λιθωσφαιρικών πλακών είναι η δημιουργία σεισμών, ηφαιστειών, οροσειρών, ρηγμάτων και νέου ωκεάνιου φλοιού.

Η οροσειρά του Τροόδους είναι ένας οφιόλιθος που προέρχεται από τις λέξεις “όφις” και “λίθος” και δόθηκε στις αρχές του 19^{ου} αιώνα, στο πέτριωμα σερπεντινιίτης λόγω της προσομοίωσης του χρώματος του με το γκριζοπράσινο φίδι. Ο οφιόλιθος του Τροόδους θεωρείται γενικώς ότι αντιπροσωπεύει ένα κομμάτι του ωκεάνιου φλοιού και του ανώτερου μανδύα της γης, που σχηματίστηκε στην περιοχή αυτή από τη διεύρυνση του ωκεανού, της Τηθύος θάλασσας, ένεκα της απομάκρυνσης των λιθωσφαιρικών πλακών της Ευρασίας και της Αφρικής κατά το Ανώτερο Κρητιδικό, δηλαδή πριν από 90 εκατομμύρια χρόνια. Μετά τον σχηματισμό του επωθήθηκε προς τα πάνω από την προς τα βόρεια μετακινούμενη αφρικανική πλάκα και πολύ αργότερα, με εκτεταμένη διαφορική ανύψωση, έφθασε στο σημερινό υψόμετρο.

Η οροσειρά του Τροόδους είναι ένας οφιόλιθος που προέρχεται από τις λέξεις “όφις” και “λίθος” και δόθηκε στις αρχές του 19^{ου} αιώνα, στο πέτριωμα σερπεντινιίτης λόγω της προσομοίωσης του χρώματος του με το γκριζοπράσινο φίδι. Ο οφιόλιθος του Τροόδους θεωρείται γενικώς ότι αντιπροσωπεύει ένα κομμάτι του ωκεάνιου φλοιού και του ανώτερου μανδύα της γης, που σχηματίστηκε στην περιοχή αυτή από τη διεύρυνση του ωκεανού, της Τηθύος θάλασσας, ένεκα της απομάκρυνσης των λιθωσφαιρικών πλακών της Ευρασίας και της Αφρικής κατά το Ανώτερο Κρητιδικό, δηλαδή πριν από 90 εκατομμύρια χρόνια. Μετά τον σχηματισμό του επωθήθηκε προς τα πάνω από την προς τα βόρεια μετακινούμενη αφρικανική πλάκα και πολύ αργότερα, με εκτεταμένη διαφορική ανύψωση, έφθασε στο σημερινό υψόμετρο.

Η Τηθύς Θάλασσα ήταν ένας τεράστιος ωκεανός που εκτεινόταν κατά τη διάρκεια του Μεσοζωικού αιώνα από τη σημερινή Ισπανία μέχρι και πέραν των Ιμαλαΐων. Λείψανα του τεράστιου αυτού ωκεανού

θεωρούνται η Μεσόγειος Θάλασσα και ο Εύξεινος Πόντος. Αμέσως μετά τον σχηματισμό του φλοιού αρχίζει η εναπόθεση ιζημάτων βαθιών θαλασσών όπως της ούμπρας και των μπεντονιτικών αργίλλων. 10 έως 20 εκατομμύρια χρόνια μετά τον σχηματισμό του ωκεάνιου αυτού φλοιού, η κατάδυση της Αφρικανικής πλάκας ή κατά πάσαν πιθανότητα κάποιας άλλης μικρότερης πλάκας που αποσπασθηκε από αυτήν, σταμάτησε λόγω σύγκρουσης των κρασπέδων του ηπειρωτικού φλοιού της με τον σχηματισθέντα ωκεάνιο φλοιό, δηλαδή το Τρόδος. Αποτέλεσμα της σύγκρουσης ήταν η περιστροφή του Τροόδους και των ιζηματογενών σχηματισμών που άρχισαν ήδη να εναποτίθενται πάνω σ' αυτό κατά 90° αντίθετα με τη φορά των δεικτών του ωρολογίου και η σταδιακή ανύψωσή του. Ένα άλλο αποτέλεσμα της σύγκρουσης ήταν η απώθηση τεράστιων τεμαχίων πετρωμάτων της καταβυθιζόμενης πλάκας πάνω από τους μπεντονιτικούς αργίλλους της νότιας και νοτιοδυτικής πλευράς του Τροόδους. Τα πετρώματα αυτά, πολύ αρχαιότερα των

πετρωμάτων του Τροόδους, είναι γνωστά σαν «Σύμπλεγμα των Μαμωνιτών».

Παράλληλα με την ιζηματογένεση, η ανοδική κίνηση συνεχίζεται ομαλά μέχρι το τέλος της Πλειοκαινικής περιόδου, δηλαδή πριν από 3-5 εκατομμύρια χρόνια, οπότε παρουσιάζεται νέα και ίσως η πιο δραστική ανύψωση του Τροόδους. Ακολουθεί έντονη διάβρωση των πετρωμάτων του, ιδιαίτερα των υψηλότερων περιοχών γύρω από τον Όλυμπο και σχηματισμός εκτεταμένων αποθέσεων αμμοχάλικων (χαβαροχάλικα-αμμοχάλικα) όχι μόνο στην περιφέρεια του Τροόδους αλλά σε ολόκληρη σχεδόν τη Μεσαορία και τις νότιες παρυφές του. Αποτέλεσμα της έντονης αυτής διάβρωσης ήταν η ανάπτυξη της δακτυλιοειδούς εμφάνισής του που περιγράφεται πιο πάνω.

Γεωλογικά και άλλα στοιχεία, όπως ανυψωμένες παραλίες, θαλάσσιες και ποτάμιες αναβαθμίδες, αποδεικνύουν ότι το Τρόδος και κατά συνέπεια ολόκληρη η Κύπρος εξακολουθεί να ανέρχεται με βραδύ αλλά σταθερό ρυθμό. Υπολογίζεται ότι το Τρόδος ανυψώνεται από ορισμένα χιλιοστά μέχρι 0,5 εκατοστά τον χρόνο. Επίσης η συνεχιζόμενη καταβύθιση της Αφρικανικής πλάκας κάτω από την Ευρασιατική κατά μήκος τοξοειδούς σχήματος ζώνης που εκτείνεται νότια της Κύπρου, είναι αιτία όλων των σεισμών που εκδηλώνονται και πλήττουν κατά καιρούς την Κύπρο και ειδικότερα τη νότια παραλιακή ζώνη από τον Ακάμα μέχρι τον Απόστολο Ανδρέα.

Πηγές: Γεωγραφικός Όμιλος Κύπρου (2017). Γεωγραφία της Κύπρου. Γεωμορφολογία της Κύπρου pp. 56-78. Κύπρος-Γεωλογία (2013). Επιστήμη-Περιβάλλον-Πολιτισμός Προγενέστερες Γεωλογικές Εργασίες pp.31-55.